

3. Ruski pomorski in zračni oskrbovalni mostovi – »rešilni pas Asadovega režima«

3.1 Logistična podpora od izbruha sirijske krize do ruskega vojaškega posega

Opazovalci, ki so med t.i. arabsko pomladjo spremljali razvoj dogodkov na razširjenem Srednjem vzhodu (angl. Broader Middle East = BME), so že pred tem pogosto omenjali, da tudi v Siriji obstajajo trenja med sirijskim režimom in opozicijo, a so ob tem vedno tudi navajali podatke o močni in trdni sirijski vojski in varnostnih silah kot zanesljivi opori režima Bašarja al Asada. Opozarjali so tudi na potekajočo modernizacijo sirijske vojske; poudarek je bil na tem, da se je po letu 2000 začela postopno oboroževati z novejšimi ruskimi orožji (predvsem s protiočepnimi in protizračnimi raketami, balističnimi raketami Iskander, lovskimi bombniki MIG-29 SMT in podmornicami Amur-1650), s katerimi naj bi zamenjala zastarela sovjetska orožja, ki so pred tem dominirala v njenem arzenalu¹. Renomirani švedski raziskovalni inštitut SIPRI (Stockholm) navaja, da je Sirija v prvem desetletju tega tisočletja (od 2001. do 2010. leta) povečala uvoz orožja (iz Rusije, Irana in Belorusije, pa tudi iz Kitajske) za 330%². Za ponazoritev naj omenimo, da so od leta 2000 do leta 2010 bile samo z Rusijo sklenjene pogodbe o nabavi ruskega orožja v vrednosti 4 milijarde \$³, sedaj se pa ob tej številki navaja dodatna vsota 1,5 milijarde \$⁴. Kot vzrok za ta trend pospešene modernizacije se v večini primerov vse do oborožene vstaje (2011. leta) ni omenjalo notranje razmere v Siriji; poudarek se je dajalo na napete odnose med Izraelom in njegovimi arabskimi sosedi, napeto situacijo na Golanski planoti, sirijsko podporo Hezbolahu v Libanonu, prav tako pa tudi potekajočo državljansko vojno v Iraku.

Ko se je 2011. leta tudi v Siriji začela oborožena vstaja proti režimu Bašarja al Asada in je del sirijske vojske skupaj s svojim orožjem in opremo prestopil na stran vse številčnejših vstajnikov (ki so dobivali orožje in opremo tudi od drugod), je postalo jasno, da se izolirani Asadov režim pri poskusih zadušitve vstaje ne bo več mogel opirati na monopol v težkem orožju in letalskih silah. Zahtevna sodobna orožja so se po dveletni uporabi vse bolj kvarila, tehnične službe pa niso imele dovolj rezervnih delov in znanja, da bi jih lahko uspešno vzdrževale in popravljale; v zvezi s tem se v analizah zahodnih izvedencev navaja, da je bilo 2013. leta od 600 letal in helikopterjev, ki so jih režimske sile imele 2011. leta, uporabnih samo še 1/3 (točneje le 150 letal in 50 helikopterjev)⁵. Razvidno je postalo, da se bo režim prej ali slej moral opreti na pomoč iz tujine oz. na dodatni uvoz orožja, streliva in opreme s katerim bi nadomestil visoke začetne izgube. Propadanje Sirije v obdobju od začetka vstaje leta 2011 do leta 2014 nazorno prikazuje diagram treh spremenljivk (slika 1), na

¹ Sirija je bila dober kupec sovjetskih orožij še v času Sovjetske zveze. Od 1956. do 1991. leta je v Sovjetski zvezi kupila orožja in opreme v vrednosti 26 milijard \$ (<http://www.themoscowtimes.com/business/article/why-russia-is-expanding-its-syrian-naval-base/531986.html>);

² <http://www.sipri.org/yearbook/2013/files/sipri-yearbook-2013-chapter-5-section-3>;

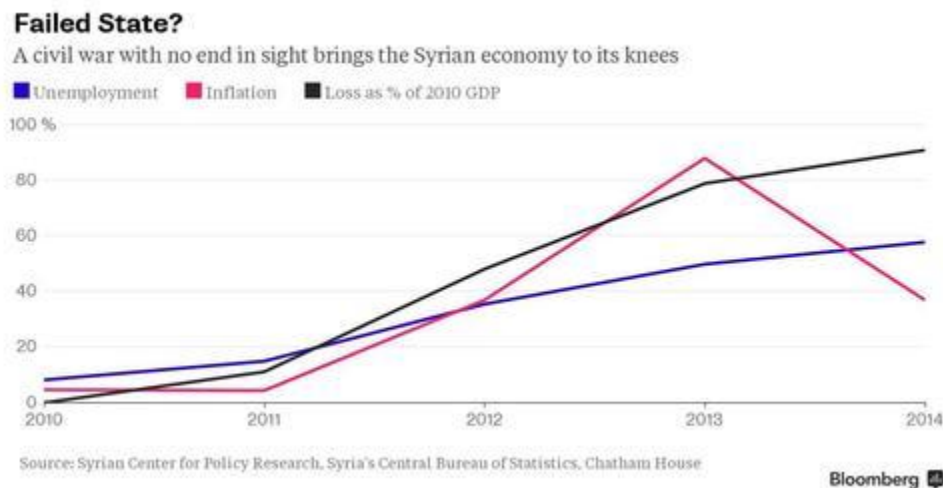
³ Podoben podatek navaja tudi vir <http://www.humanrightsfirst.org/2013/07/31/take-action-urge-the-pentagon-to-stop-enriching-putins-arms-dealer/>; v zvezi s tem dodaja, da so tudi ZDA kupile v Rusiji orožje v vrednosti 1,1 milijarde \$.

⁴ <http://cast.ru/eng>; https://en.wikipedia.org/wiki/Russia%E2%80%93Syria_relations; <http://usuncut.com/world/syrian-refugees-to-weapons/>;

⁵ Edward Boxx: Observations on the Air War in Syria – Air & Space Power Journal – march/april – 2013 – str. 156;

katerem je z rdečo barvo prikazana rast inflacije, z modro rast nezaposlenosti in s črno padec domačega bruto proizvoda⁶. Asad je v takšnih razmerah vojaške dejavnosti proti vstajnikom razglasil za samoobrambno protiteroristično operacijo, kar je večina zahodnih in sosednjih arabskih držav ocenila le kot maskirani poskus režima, da se s takšno klasifikacijo vstaje legitimira kot eden od akterjev svetovne vojne proti terorizmu (angl. Global War on Terrorism = GWOT) oz. da se tako izogne mednarodnim sankcijam, obenem pa dobi proste roke za zadušitev vstaje in zaustavitev procesa demokratizacije.

Slika 1: Diagram slabšanja gospodarske moči Sirije izražen s tremi spremenljivkami

Ko je režim dokončno spoznal, da ga podpirajo samo Iran, Hezbolah (v sosednjem Libanonu) in Rusija, in mu z načrtovano začetno bliskovito akcijo proti vstajnikom ni uspelo zadušiti vstaje (vstaja se je namreč razširila na celotno državno ozemlje), se je do takrat vodena vojna po načelih doktrine uničenja spremenila v vojno vodeno po načelih doktrine obojestranskega izčrpavanja⁷. Logistična podpora in ekonomski faktor so v takšni vojni začeli za vse strani vpletene v oborožene spopade postajati vse pomembnejši. V takšnih razmerah so z ene strani dobili prvorazredni pomen in vlogo diplomati in predstavniki vojske sirijskega režima, ki so v tujini pospešeno sklepali pogodbe o novih kreditih in uvozu orožij in opreme, z druge pa so postajali vse pomembnejši sirijski terminali za uvoz in sprejem orožij in opreme (morske luke in letališča) ter kopenske komunikacije, ki jih medsebojno povezujejo⁸. Nabavo orožij je močno oteževalo stanje gospodarstva, ki je po izbruhu vstaje začelo vse bolj propadati; to se vidi iz tega, da sta se vrednost sirijskega izvoza in uvoza od 2009. do 2013. leta bistveno zmanjšali (slika 2)⁹. Od začetka vstaje do leta 2013 je vrednost izvoza upadla s 4 milijarde \$ na 2 milijardi \$, uvoza pa s 14 milijard \$ na 10 milijard \$. Ker je režim potreboval orožje in opremo, ki jih je moral uvoziti, je edini način, da je to lahko izpeljal bilo najmanjše kreditov v tujini.

⁶ <http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-07-29/how-war-has-destroyed-syria-s-economy-in-four-charts>;

⁷ Za režim Bašara al Asada so bile pri tem dodatna težava sankcije mednarodne skupnosti, zaradi katerih je 2011. in 2012. leta sirijski domači bruto proizvod upadel za 28% (<http://eds.a.ebscohost.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=d1226156-282c-4f86-b276-72b4047e8d0f%40sessionmgr4004&hid=4105>);

⁸ <http://www.jpost.com/International/Report-Russia-steps-up-military-lifeline-to-Syrias-Assad-338538>;

⁹ Od 2008. do 2013. leta se je izvoz zmanjšal s 13,3 na 1,35 milijard \$, uvoz pa z 21,1 na 5,79 milijard \$

Slika 2: Grafikon vrednosti sirijskega uvoza in izvoza (v milijardah \$) od 2009. do 2013. leta

Za obdobje od leta 2011 do 2012 se navaja podatek, da so bile med Sirijo in Rusijo sklenjene pogodbe o najemu kreditov in s tem povezanim uvozom ruskega orožja in opreme v vrednosti 687 milijonov \$¹⁰. Za leto 2015 se predvideva sklepanje pogodbe za uvoz ruskega orožja v vrednosti 2,24 milijard \$¹¹. Paradoksalno je pri tem, da tudi ZDA – ki kritizirajo rusko zunanjo politiko na Srednjem vzhodu in v severni Afriki, ter sirijske nabave orožij v Rusiji - prav tako kupujejo rusko orožje (za potrebe Afganistana in Iraka)¹². Da bi zavarovale uvoz orožij in opreme so se sirijske režimske enote že od samega začetka oboroženih bojov osredotočile na odločilno obrambo morske obale in predvsem obeh morskih luk – Latakije in Tartusa, prav tako pa letališč v njihovi bližini in v bližini Damaska, vključno s kopenskimi (železniškimi in cestnimi) komunikacijami, ki prek Homsa Damask povezujejo z obalo in morskimi lukami. Strateški pomen je dobil t.i. komunikacijski strateški Y (slika 3), ki ga tvorijo: a) na jugu Damask, od katerega gresta proti severu cesta in železnica za b) Homs, pri katerem se c) en krak črke Y usmerja na sever k Hami in od tod naprej k Alepu, ter č) drugi pa zavija proti severo-zahodu, k Tartusu in Latakiji.¹³ Ker je bilo režimu jasno, da težka tovorna letala (kot je npr. ruski An-124 - Condor – slika 4) ne bodo mogla pristajati na vojaške letališke pristajalne steze, ki so bile zgrajene za lovska in druga bojna letala, so na kritičnih letališčih začeli pravočasno utrjevati, podaljševati in širiti pristajalne steze¹⁴. Omenjeno štirimotorno transportno letalo, ki ima pri največji obremenitvi maso 405 ton, lahko prevaža do 150 ton tovora, vendar pa pri tem potrebuje za vzlet stezo dolgo 2520 m, pristane pa lahko na stezi dolgi le 900 m.

Slika 3:

¹⁰ SIPRI Arms Transfers Data Base – Retrieved 8.9.2011;

https://en.wikipedia.org/wiki/Russia%E2%80%93Syria_relations;

¹¹ <http://www.albawaba.com/news/russia-increases-weapon-provisions-syria-745168>;

¹² <http://www.tvc.ru/news/show/id/47491>;

¹³ <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-34256389>;

¹⁴ <http://www.ibtimes.co.in/syria-russia-building-new-airstrip-latakia-more-air-raids-against-isis-651161>;

Slika 4: Težka transportna letala An-124 so bila uporabljena – po sestrelitvi ruskega letala Su-24 – za hitri prevoz do Sirije strateških sistemov zračne obrambe S-400

Podobna zahteva se je nanašala na poglobitev luk, da bi v njih lahko po potrebi pristajale tudi zavezniške vojne ladje z večjim ugrezom. Za obdobje od začetka vstaje do januarja 2014. leta so novinarji pogosto poročali o ducatih ruskih težko otovorjenih transportnih letal An-124, ki so ponoči pristajala na režimska letališča in iztovarjala strelivo, sredstva za elektronsko motenje, orožje in vojaško opremo, prav tako tudi brezpilotna letala, ki so se kmalu nato pojavila na bojiščih.¹⁵ Ruski viri tega niso zanikali, trdili pa so, da so vse pogodbe o prodaji orožja v skladu z mednarodnim pravom, ter da so po pogodbah prodana samo samoobrambna orožja (med njimi tudi sistem zračne obrambe S-300 PMU in oklepniki BTR-82 A) in da s tem zato niso kršene norme mednarodnega prava¹⁶. Na sumu, da izvažajo strelivo in orožja v Sirijo so bile tudi Romunija, Bolgarija in Ukrajina, predvsem zato, ker je znano, da imajo velike zaloge podobnega starega sovjetskega streliva in podobnega sovjetskega orožja kot ga ima Sirija, a so v teh državah te trditve zanikali¹⁷. Pri tem obstaja možnost, da so te posle opravili posredniki. Večina sirijskega uvoza se je odvijala prek morskih luk.

Obseg pomorskega prometa, ki se je po ruskem vojaškem posegu preteklo leto odvijal skozi močno branjene sirijske luke – Tartus in Latakijo, kažejo podatki za lanskoletni september in oktober; takrat je v obeh lukah v enem samem mesecu pristalo in izplulo iz teh luk 95 tovornih ladij in tankerjev¹⁸, potem se je pa promet postopno povečal tako, da je vsak teden bilo izkrcano v Tartusu v povprečju 10 ladij, v Latakiji pa 6¹⁹. Letno število izkrcanih kontejnerjev (dolžina 6 m) se je npr. od 2011. do 2013. leta povečalo s 700.000 na 800.000²⁰. Da bi se lahko normalno odvijal promet med ruskimi in sirijskimi lukami so bili Rusi – ker niso imeli dovolj pomožnih tovornih ladij v svoji vojni mornarici – prisiljeni na mednarodnem trgu dokupiti 8 tovornih ladij, ki so jih uvrstili v vojno mornarico in jim dali status pomožnih ladij ruske flote za logistično oskrbo²¹. Ob upoštevanju tovora povprečne ladje 10.000 ton²², je torej v Siriji lani v zadnjem kvartalu bilo mesečno izkrcano skoraj 2

¹⁵ <http://www.reuters.com/article/us-syria-russia-arms-idUSBREA0G0MN20140117>;

¹⁶ <http://aa.com.tr/en/politics/what-is-driving-russian-arms-sales-to-syria/120511>;

¹⁷ <http://www.reuters.com/article/us-syria-russia-arms-idUSBREA0G0MN20140117>;

¹⁸ <http://www.africanindy.com/news/surge-in-shipping-traffic-to-syria-1346746>;

¹⁹ <http://www.reuters.com/article/us-syria-russia-shipping-exclusive-idUSKCN0SF2PY20151021>;

²⁰ <http://data.worldbank.org/indicator/IS.SHP.GOOD.TU>;

²¹ Paradoksalno je, da so ladje kupili od turških podjetnikov (ru/news/show/id/79320);

²² Povprečna ladja, ki prevaža 10.000 ton tovora, ima spodriv 14.000 ton

(<http://www.tvhttp://www.pfst.unist.hr/uploads/POZNAVANJE%20BRODA%20I%20TERETA-1.pdf> - str.84);

milijona ton raznih tovorov (poleg orožij, tudi tekočih, razsutih, generalnih, hrane, zdravil, ipd), s katerimi je bilo Asadovemu režimu zagotovljeno preživetje in nadaljevanje vojne.

3.2 Ruske dileme v zvezi razvojem infrastrukture v Siriji in njihov konec

Kar zadeva ruski interes za sirijsko logistično temeljišče bi njegove začetke kazalo iskati še v času Sovjetske zveze (SZ). V vseh vojnah z Izraelom (1956, 1971, 1982) v katerih je bila takrat vpletena Sirija, je bil namreč med sirijskimi lukami in sovjetskimi lukami v Črnem morju vzpostavljen pomorski oskrbovalni most (»sirijski ekspres«), po katerem so Siriji iz SZ pošiljali vojaško in drugo pomoč, da bi ji nadomestili izgube, ki so jih sirijski vojski povzročili Izraelci in da bi tako ohranili vojaško ravnotežje na Srednjem vzhodu. Po razpadu SZ in bipolarnega strateškega ravnotežja je v Ruski federaciji povsem izginil nekdanji strateški interes za sirijsko logistično temeljišče, ki so ga s posadko nekaj inženirjev v Tartusu ohranjali zgolj na simbolni ravni.

Strateški interes se je ponovno pojavil šele ob t.i. arabski pomladi. Takrat se je namreč že med vstajo v Libiji pokazalo, da so ZDA in zveza Nato z vojaškim posegom proti Gadafijevemu režimu, pospešili razpad Libije in obenem prispevali k umiku vseh ruskih strokovnjakov iz Libije, prav tako pa tudi k prekinitvi vseh gospodarskih, vojaških in drugih številnih sporazumov in dogovorov, ki jih je Ruska federacija imela z Libijo²³. Ruski državni vrh se je na podlagi takšnega izrivanja iz Libije, odločil, da v primeru Sirije ne dovoli ponovitev podobne situacije. Zato je že od samega začetka vstaje v Siriji podprl režim Bašarja al Asada. Sprva samo posredno; z njim so najprej sklenili samo pogodbe o vojaški pomoči (oz. o kreditih za orožje in o prodaji orožja ter pošiljanju inštruktorjev v Sirijo), potem pa je lani sporazum razširjen s formiranjem ruske letalske baze na sirijskem vojaškem letališču Khmeimim (severno od Latakije) in pomorskega oporišča v luki Tartus. Oporišče Tartus naj bi sprva imelo le nalogo, da prevzame vlogo opazovalnice, potem pa so – s pojavom ruskih vojnih ladij v vzhodnem Sredozemlju - njegove naloge bile razširjene tako, da naj bi postalo manevrsko oporišče za ruske vojne ladje, ki so križarile pred sirijsko obalo, varovale pomorski transport s Sirijo in pri tem spremljale dejavnosti ameriške VI. flote in sil Nato.

Postopno formiranje pomorskega oporišča Tartus zelo dobro kaže kako so se v Rusiji sprva obotavljali ali naj bi se lotili tega zahtevnega in dragega projekta. Dejstvo je namreč, da so od 1991. in vse do 2007. leta imeli v luki le majhno skupino tehnikov (na papirju je oporišče formirano že 1977. leta, a je posadka štela samo 50 mož)²⁴, ki je dočkala redke ruske ladje, ko so od časa do časa pristajale v luki²⁵. Od leta 2010 do 2012 so se v ruski strokovni javnosti začele razprave, da bi obalno posadko v Tartusu bilo potrebno povečati in opremiti tako, da bi lahko opravljala funkcijo oporišča za flotne sile (rus. punkt materialno-tehničeskogo obsluživanja). Omenjalo se je sprva, da je to potrebno le zato, da bi Tartus prevzel vlogo vmesnega punkta za oskrbovanje ruskih vojnih ladij, ki

²³Ruski viri so omenjali, da je Rusija takrat pretrpela škodo od 10 milijard \$ (vloženi so bili v raziskave novih najdišč nafte, v gradnjo nove hitre železniške proge, ipd), ter dodatne 4 milijarde zaradi nerealiziranih prodaj novega ruskega orožja s katerim bi v Libiji zamenjali staro sovjetsko orožje milijarde (<http://oilprice.com/Geopolitics/Middle-East/Russia-Set-To-Lose-Billions-In-Libya.html>);

²⁴ http://rusnavy.com/news/navy/index.php?ELEMENT_ID=16224;

²⁵ Do takšnega križarjenja je prišlo 2008. leta, ko je flotni sestav iz Barenovega morja nadaljeval svoje vaje v Sredozemskem morju in se nato vrnil nazaj v svojo severno bazo. To križarjenje ni vplivalo na spremembo dotedanjšega statusa Tartusa (<http://web.archive.org/web/20080823171949/http://www.debka.com:80/headline.php?hid=5526>);

so plule skozi Sredozemlje in Suez, da bi sodelovale v mednarodnih proti-piratskih operacijah na Rogu Afrike in se pri tem opirale na jemensko luko Aden.

Začetna akcija v tej smeri je bilo koncem 2013. leta prebaziranje ladje - delavnice PM-56 iz Sevastopola v Tartus²⁶. Vendar pa je šele 2015. leta končno sprejet sklep, da se v Tartusu tudi na kopnem razvije 720. flotni punkt za materialno-tehnično podporo (z 1700 člani posadke - vojaki in civilisti), ki naj bi aktivno sodeloval v modernizaciji oporišča, da bi lahko potem v njem bazirale, dopolnjevale porabljene zaloge (vode, goriva, hrane, streliva) in opravljale morebitna popravila ruske ladje velikosti križarke in rušilca²⁷. V ta namen so v oporišče sredi lanskega leta iz Črnega morja pripluli plavajoča delavnica PM-138 (slika 5)²⁸, tanker Iman, tovorna ladja Profesor Katsman, verjetno pa tudi 2-3 vlačilca in ladja za podvodna dela²⁹. PM-138 ima spodriv 5490 ton in posadko 210 mornarjev ter delavnice, laboratorije in orodja za dodatnih 210 visokokvalificiranih specialistov (v ladijskih skladiščih je shranjenih 280 ton rezervnih delov)³⁰. Načrt modernizacije je baje predvideval kar dva doka: enega za križarke (ali večje rušilce) in drugega za do 2 fregati. V ta namen bi se moralo dele luke očistiti od mulja in poglobiti, pri čemer ni jasno v kateri meri je to doslej to izpeljano. Vsekakor pa bi takšni časovno zamudni posli za dalj časa narekovali uporabo posebnih ladij za podvodna dela, večjega števila vlačilcev, številnih potapljačev, barž, črpalk, čistilnikov, grabežev, ipd.

Slika 5: Plavajoča delavnica PM-138 (razreda Amur - zgrajena je 1969. leta) med plovbo skozi Bospor (menjala se je z PM-56, s katero sta na vsakih pol leta izmenično dežurale v luki Tartus)³¹; ladje te vrste so bile v luki (skupaj z vlačilci) v pripravljenosti za morebitne posege in pomoč ruskim vojnim in tovrnim ladjam;

²⁶ [https://syrianfreepress.wordpress.com/2013/11/24/russian-navy-floating-workshop-heading-to-tartous-harbor-russian-medical-aid-shipment-arrives-in-damascus-international-airport/;](https://syrianfreepress.wordpress.com/2013/11/24/russian-navy-floating-workshop-heading-to-tartous-harbor-russian-medical-aid-shipment-arrives-in-damascus-international-airport/)

²⁷

https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%82_%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE-%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%BE%D0%B1%D0%B5%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D1%8F_%D0%92%D0%9C%D0%A4_%D0%A0%D0%BE%D1%81%D1%81%D0%B8%D0%B8_%D0%B2_%D0%A1%D0%B8%D1%80%D0%B8_%D0%B8;

²⁸

²⁹ [https://www.rt.com/news/russia-ships-syria-089/;](https://www.rt.com/news/russia-ships-syria-089/)

³⁰ [http://warfare.be/db/catid/301/linkid/2152/title/304*-Amur-class-repair-ships/;](http://warfare.be/db/catid/301/linkid/2152/title/304*-Amur-class-repair-ships/)

³¹ <http://www.interfax.com/newsinf.asp?id=496813;>

Za pričakovati je bilo, da bo na kopnem (v okviru oporišča za materialno-tehnično oskrbo flote) formiran tudi obalni mobilni center za elektronsko prisluškovanje, ki bi prisluškoval radijskim zvezam ameriške VI. flote, Turčije, Izraela in opozicijskih sil, ki se borijo proti režimskim silam Bašarja al Asada. Vendar pa takšna enota v rajonu Tartusa doslej ni bila odkrita. Uporabljena pa je na kopnem (slika 6). Vzrok za to bi kazalo iskati v odločitvi poveljstva ruske flote, da za to kompleksno nalogo uporabi izvidniška letala Il-20³² in obveščevalne ladje za elektronsko vohunjenje, podobno kot je ladja »Priazovye« (slika 7)³³. Prve ladje te vrste so se pojavile v sirijskih vodah že 2013. leta³⁴. Na podlagi informacij, ki so jih te ladje zbirale o vseh brezžičnih zvezah na Srednjem vzhodu je rusko vrhovno poveljstvo imelo precej jasno sliko o tem kaj se dogaja pri vstajnikih, prav tako pa tudi o (ne)uspehih režimskih sil in njihovih izgubah.

Slika 6: zgoraj - sistem ruske kopenske vojske za elektronsko izvidovanje in motenje radijskih zvez RB-34V Leer-3 ima poleg 6-kolesnega oklepnega tovornjaka z močnim radijskim motilnikom in goniometrom (za določanje smeri radijskih oddajnikov), tudi brezpilotnik za motenje GSM zvez; brezpilotnik – ki ima največjo hitrost 140 km/h - lahko poizveduje in moti znotraj kroga z radijem 125 km in ostane v zraku do 12 ur; ker ima vrhunec leta 3500 m so ga uporabljali tudi na goratem delu bojišča. Spodaj - zmogljivejši mobilni 8-kolesni tovornjak s sistemom za širokopasovno elektronsko radijsko in radarsko izvidovanje in motenje Krasukha – 4³⁵ (antene so preklopne ali teleskopske)³⁶;

³² <http://nationalinterest.org/blog/the-buzz/russias-secret-weapon-against-isis-electronic-spies-syria-14024/>;

³³ <http://en.cyplive.com/ru/news/rf-napravila-k-beregam-sirii-razvedyvatelnyy-korabl-priazove.html>;

³⁴ <http://www.marsecreview.com/2013/09/russia-spy-ship/>;

³⁵ Ta sistem je namenjen za elektronsko motenje letalskih radarjev, v prvi vrsti na AWACS-ih. Ruski viri navajajo, da lahko moti 20 frekvenc do razdalje 5000 km (<https://russiandefpolicy.wordpress.com/tag/krasukha-4/>);

³⁶ <http://www.amtvmedia.com/russian-electronic-warfare-systems-unleashed-syria/>;

Odločitev ruskega poveljstva, da se opre na podatke zbrane z letali, obveščevalnimi sateliti in ladjami je razumljiva, ker so letala, sateliti in ladje te vrste opremljeni z najnovejšo opremo za elektronsko prisluškovanje in je pri njih veliko manjše tveganje, da bi jih izvidovana stran zaplenila ali uničila, kar bi se pa lahko z večjo verjetnostjo zgodilo, če bi kopenske izvidniške enote opremljene z značilnimi vozili (načičkanimi s številnimi antenami) razmestili v širšem prostoru pomorskega in letalskega oporišča (vse bi jih bilo namreč težko braniti od napadov gverilcev in diverzantov). Med ladje te vrste (razred »Vyshnya«), ki so lansko leto opažene v vzhodnem Sredozemlju (ko je ena zapustila rajon Sirije, je priplula druga, ki jo je zamenjala) spada tudi ladja istega razreda kot »Priazovye«, po imenu »Vasily Tatischev«³⁷, ki ima polni spodriv 3800 ton³⁸, 146 mož posadke in avtonomijo mesec dni nepretrgane plovbe. Raznovrstnost njene opreme za elektronsko izvidovanje in motenje radijskih in radarskih mrež kažejo podatki o vgrajenih sistemih (kot so npr. Profil-M, Rotor S, Prokhlada, Vizir, Konus, Zarya 1, sonar MG-39 Uzh in MGP-303).

Slika 7: Obveščevalna ladja razreda »Vyshnya« (ruska mornarica ima 7 ladij tega razreda), z značilnimi številnimi paličastimi in drugimi antenami za prisluškovanje radijskih zvez in radarjev, ima tudi opremo za izvidovanje podvodnih akustičnih signalov sonarjev in drugih hidroakustičnih naprav, prav tako tudi zvočnih polj podmornic

³⁷ http://rbth.com/news/2015/10/05/russian_navy_sends_reconnaissance_ship_to_syrian_coast_-_source_49813.html; <http://www.russiadefence.net/t4532p585-russian-military-involvement-and-aid-to-syria-2>; <http://topwar.ru/83832-vasiliy-tatischev-dvizhetsya-k-beregam-sirii.html>;

³⁸ <http://flot.sevastopol.info/eng/ship/intelligence/priazovye.htm>;

3.3 Izbira primernih lokacij oporišč in oskrbovalnih poti

Odgovor na vprašanje zakaj je kot pomorsko oporišče izbran prav Tartus bi kazalo iskati v predvsem njegovem varnem položaju, prostornosti (luka ima pet bazenov) in velikem številu privezov (slika 8); luka je oddaljena okoli 30 km od libanonske meje, v bližini katere so baze prošiitskega Hezbolaha, ki je zvest vojaški zaveznik sirijskega režima; poleg tega v luki in njeni okolici živijo Alaviti, ki podpirajo sirijski režim. Obenem je z longitudinalno obalno železniško progo in cesto povezana z Latakijo, ki je oddaljena samo 90 km; temu se mora pridružiti tudi varna cestna in železniška povezava Tartusa s Homsom (do katerega je 96 km) in prek njega v smeri juga z Damaskom (do katerega je 258 km) ter proti severu z Alepom (do katerega je 289 km). Končno in nikakor ne nazadnje, luko Tartus in ladje v njenih privezih varujeta od močnih vetrov iz Turčije in s severozahoda dva dolga trdna valobrana (slika 7), medtem ko je v sami luki suhi dok za popravilo in remont ladij velikosti rušilca, pri tem je pa dovolj prostora za privez tako vojnih ladij do velikosti križarke, kot tudi tovornih ladij z ugrezi do 12-13 metrov. Razlike med visoko in nizko vodo so samo do 0,6 m. V luki je vsega skupaj 22 privezov, od tega je 1/3 za privez ladij z ugrezi do 12-13 metrov in ¼ za ladje Ro Ro, ki prevažajo tovornjake s prikolicami. Najdaljši privez je dolg 430 m, pet privezov pa je daljših od 300 metrov. Na obali so prostorna skladišča za različne vrste tovorov, gasilske naprave, signalne naprave, premični žerjavi za manipuliranje s kontejnerji, črpalke za tekoče tovore, tekoči trakovi, priključki za krcanje vode, električni priključki, priključki za zveze, ipd. Velika prednost je, da se tovore z Ro-Ro ladij lahko hitro izkrca, z drugih ladij pa hitro pretovori na vagoni, cisterne, tovornjake in njihove prikolice.

Slika 8: Zračni posnetek ruskega oporišča Tartus; vhod v luko je med valobranoma širok 400 metrov

S posegom ZDA, Turčije in nekaterih članic Nata proti državi ISIS in z dozorevanjem v lanskem letu ruske ideje za aktivno vojaško sodelovanje na strani sirijskega režima, se je situacija na logističnem področju tudi za ruske sile bistveno spremenila. Režim Bašarja al Asada je bil v vse težjem položaju in je zaprosil Rusijo za pomoč; brez večjih obotavljanj je privolil, da so ruske ekspedicijske zračne in pomorske sile dobile v Siriji proste roke. V pogajanjih s sirijskim režimom so Rusi dosegli, da so jim dali na razpolago tako pomorsko bazo Tartus, kot letalsko bazo Khmeimim (v bližini Latakije).

Obenem so Sirijci dali svojo brigado obalne obrambe in druge enote za zavarovanje teh baz³⁹. V trenutku, ko je koncem septembra zagrozila nevarnost, da bodo režimske sile, ki so bile demoralizirane in oslABLJENE zaradi visokih izgub, poražene, je rusko državno vodstvo sprejelo sklep o vključitvi dela letalskih in pomorskih sil v operacije proti ISIS, ki so jih pred tem že celo leto brez večjega uspeha izvajale sile ZDA, zahodnih evropskih držav in Turčije. V sklopu te odločitve sta še večji pomen kot prej dobila pomorski most in zračni most med Rusijo in Sirijo.

Za ruske zračne prevoze orožij in opreme za potrebe sirijskega režima so prišli v poštev dve zahodni ruti prek Črnega morja in Turčije in tri vzhodne, ena prek Kavkaza, druga prek Kaspijskega morja in tretja prek Irana. Najkrajša zahodna zračna ruta med Rusijo in Sirijo ni prišla v poštev zaradi tega, ker države kot so Turčija, Grčija in Bolgarija niso privolile v odpiranje ruskega koridorja za vojaške prevoze do Sirije (slika 9)⁴⁰. Da bi se na Kavkazu izognili zapletom z Gruzijo, so ruski diplomati in vojaško vodstvo v pogajanjih z Iranom in Irakom dosegli, da so jim te države dovolile zračno pot čez njihova ozemlja po najbolj vzhodni ruti. Ker je ta ruta od Volgograda do Damaska dolga okoli 4000 km bi letala An-124 – če se ne vmes spuščala zaradi polnjenja z gorivom – v petih do šestih urah prepeljala do Damaska do 100 ton tovora. Verjetno pa je, da so pri tem letela na višini večji od 10.000 metrov, da bi se izognila morebitnim zasedam ISIS, saj je znano da vojska ISIS že ima zaplenjene ameriške in ruske samovodljive prenosne rakete majhnega dosega.

Po uradnih podatkih ruskega letalstva so transportna letala An-124 in Il-76 do 9. januarja – da bi pripravila letališče Khmeimim (pri Latakiji) za intenzivno bojno uporabo ruskega letalstva - opravila 280 poletov in pri tem pripeljala 14.000 ton tovorov⁴¹. Nekateri analitiki, ki so bili presenečeni nad pojavo številnih ruskih letal in helikopterjev na tem letališču, so prišli do sklepa, da jih v tako kratkem času Rusi niso mogli tja pripeljati razstavljene z ladjami ali transportnimi letali ter tako hitro sestaviti (kot je poročala večina opazovalcev iz Sirije), temveč, da so bojna letala neopaženo priletela do letališča zato ker so Rusi uporabili elektronsko motenje in obenem leteli tako, da so se bojna letala med doletom iz Iraka skrivala v radarski senci ruskih transportnih letal⁴². Vsekakor je množičen pojav ruskih letal razburkal domišljijo zahodnih opazovalcev in analitikov. Ker gre pri omenjenih 280 poletih za trimesečno obdobje, je vsak mesec v povprečju bilo opravljenih po 90 poletov oz. 3 na dan. Če so točni ruski podatki o ceni poleta (v eno smer) z enim transportnim letalom 75000 \$⁴³, bi v obe smeri za obdobje enega meseca znašali 13,5 milijonov \$, pri uporabi vseh 280 poletov letal pa vsaj 41 milijonov \$.

Slika 9: Variante zračnih koridorjev (zgoraj) za oskrbo sirijskega režima in formiranje ruskih baz v Siriji – diplomatske komplikacije so vplivale na to, da je v soglasju z Irakom in Iranom izbrana najbolj vzhodna ruta (spodaj), četudi je najmanj primerna, ker je najdaljša

³⁹ <http://www.mafhoum.com/press5/142P3.pdf>;

⁴⁰ http://www.upi.com/Top_News/World-News/2015/09/14/Russia-flying-supplies-to-Syria-over-Iraq-Iran/8651442247440/;

⁴¹ <http://vestnikkavkaza.net/news/Russia-delivers-14-thousand-tons-of-cargo-to-Syria-s-Hmeymim-airfield.html>;

⁴² <http://theaviationist.com/2015/09/23/how-the-russians-deployed-28-aircraft-to-syria/>;

⁴³ <https://www.alaraby.co.uk/english/politics/2015/11/2/ruble-to-rubble-the-high-price-of-russias-syrian-intervention>;

Vsekakor je pri analizi logistike eno od pomembnih vprašanj tudi kakšni so bili doslej izdatki za veliko dražjo zračno kampanjo proti silam ISIL, ki se je začela lanskega 30. septembra in končala v prvi polovici letošnjega marca. Ameriški ocenjeni dnevni izdatki za rusko kampanjo so prikazani na sliki 10⁴⁴. Izhodišče za kontrolni primerjalni izračun so lahko naši podatki po katerih je bilo do umika iz Sirije (v marcu, 2016. leta) opravljenih 9000 poletov⁴⁵; dnevno je torej bilo realizirano v povprečju 55 bojnih poletov. Po ruskem ceniku⁴⁶, po katerem ena ura letenja bojnega letala stane 12000 \$ in vrednost streliva za en polet znaša 19000 \$, bi pri 1 ½ urni nalogi samo za 55 poletov letal dnevni izdatki znašali okoli 2 milijona \$. Dnevni izdatki flote bi znašali 200.000 \$, osebja baze 440.000 \$ ter zalednih služb, služb za informacijsko in druge podpore 250.000 \$. Seštevek vseh dnevnih izdatkov (skupaj z izdatki za helikopterje) torej znaša približno 3 milijone \$, za celotno kampanjo pa bi – brez upoštevanja vrednosti sestreljenega ruskega letala in izdatkov za prevoz enot v Sirijo in njihov povratek v Rusijo – dosegli približno pol milijarde \$⁴⁷. Če se k temu pridružijo še izdatki za množični udar ruskih strateških bombnikov in flote z dragimi manevrirnimi raketami bi celotni izdatki za ruski poseg v Siriji verjetno dosegli milijardo \$. Zahodni viri (ki ne upoštevajo strateški udar letalstva in flote z manevrirnimi raketami, ki je stal 90 milijonov \$⁴⁸) navajajo kot dnevne izdatke 4

⁴⁴ <http://rozana.fm/en/node/17685>;

⁴⁵ <https://www.rt.com/news/335624-russia-planes-withdraw-syria/>;

⁴⁶ <http://www.themoscowtimes.com/business/article/calculating-the-cost-of-russias-war-in-syria/540015.html>;

⁴⁷ Izračun se ujema z uradnim poročilom ruskega obrambnega ministrstva, po katerem je v Siriji ruska vojska porabila 33 milijard rubljev. Vendar se mora upoštevati, da ministrstvo tej vsoti ni prištelo izdatkov za prevoze, za najem ladij, ter logistične, obveščevalne in druge izdatke (<http://www.ng.ru/news/536062.html>);

⁴⁸ <http://www.rferl.org/content/russia-syria-campaign-cost-moneys-worth-questions/27302140.html>;

milijone \$⁴⁹, kar bi za celotno obdobje znašalo okoli 800 milijonov \$⁵⁰, po drugih virih pa bi dnevni izdatki za prvo obdobje res bili 4 milijone \$, a so se nato v drugem obdobju (zaradi povečanih varnostnih ukrepov in dovoza novih sistemov zračne obrambe S-400 po sestrelitvi ruskega letala, prav tako tudi zaradi dežuranja lovcev Su-35, ki so varovali bojna letala in helikoptere) povečali na 8 milijonov \$⁵¹. To pomeni, da so v prvi polovici letošnjega marca na koncu kampanje presegli 1 milijardo \$. V zvezi s tem in z očitki, ki so se pojavili v Rusiji in v svetu, je bivši ruski finančni minister Kudrin – kot neko vrsto tolažbe ali kritike - javno izjavil, da so ti izdatki še vedno manjši od tistih, ki jih je Ruska federacija doslej imela v Ukrajini⁵².

Slika 10: Ameriška ocena ruskih dnevnih izdatkov za sirijsko kampanjo (brez upoštevanja izdatkov za strateški raketni udar bombnikov in flote ter prevoznih izdatkov)

3.4 Namesto sklepa

Posledica petletne vojne v Siriji je uničenje sirijske industrije in kmetijstva ter državne energetske in druge infrastrukture. Razlika med domačim bruto proizvodom od začetka vstaje do 2014. leta in tistim, ki bi ga imela, če bi se razvijala tako kot se je do 2011. leta, znaša 119 milijard \$ (enaka je torej štirim domačim bruto proizvodom iz 2007. leta)⁵³. Posebno težke posledice so nastale na področju poljedelstva, ker je uničeno okoli 50.000 majhnih farm, prav tako so onesposobljeni namakalni sistemi, pri tem so pa konfrontirane strani pogosto namerno požigale zasejane agrarne površine. »Bitka za hrano« je najbolj prišla do izraza pri obleganju gosto naseljenih obkoljenih velikih mest⁵⁴. Vse to je vplivalo na manjšanje domačega bruto proizvoda, s tem pa tudi proračuna in javne porabe, obenem se je korenito povečal obrambni proračun⁵⁵. Asadov režim je kljub temu uspel

⁴⁹ <http://www.military.com/daily-news/2015/10/27/russia-spending-4-million-a-day-in-syria-to-back-assad-regime.html>;

⁵⁰ <http://www.cnbc.com/2015/10/21/this-is-how-much-russias-war-in-syria-costs.html>;

⁵¹ <http://www.dailysabah.com/syrian-crisis/2015/12/23/syria-campaign-costs-russia-8-million-per-day>;

⁵²

<http://en.censor.net.ua/news/354621/russias-former-finance-minister-kudrin-russian-military-operation-in-syria-costs-less-than-events-in>;

⁵³ <http://erikmeyersson.com/2015/07/01/the-staggering-economic-costs-of-the-syrian-civil-war/>;

⁵⁴ Brent Eng, Jose Ciro Martinez: Starvation, Submission and Survival Syria's War Through the Prism of the Food – Middle East Report 273 - winter – 2014 – str. 28-32;

⁵⁵ Ella Wind, Omar Dahi: The Economic Consequences of the Conflict in Syria – Turkish Review 4, No 2 – 2013 – str. 132-140;

obdržati nadzor nad 1/3 površine državnega ozemlja (delež prebivalstva na tem ozemlju je večji od deleža površine!). Uspeh je dosegel samo zahvaljujoč kreditom in pomoči Rusije, Irana in Kitajske, ter uspešni obrambi vitalne transportne infrastrukture na t.i. strateškem Y (slika 3). Ahilova peta ruske kampanje v Siriji so z logističnega vidika zato prav gotovo komunikacije za oskrbo Asadovega režima, prav tako pa tudi za oskrbo ruskih sil, ki so bile od lanskega oktobra do letošnjega marca angažirane v kampanji neposredne podpore svojega sirijskega zaveznika.

Mnogi so si po ruski zasedbi Krima zastavljali vprašanje kako bodo dogodki v Ukrajini in s tem povezane sankcije EU proti Ruski federaciji vplivali na oskrbo režima Bašarja al Asada. Poleg sankcij na diplomatskem področju so ZDA in EU ukrepale tudi na ekonomskem področju⁵⁶. Tovrstne sankcije so zajemale omejitve dostopov Ruske federacije do zahodnega finančnega trga, embargo na izvoz v Rusijo kritičnih sistemov in tehnologij, prav tako pa tudi embargo na izvoz v Rusijo vojaške opreme (znan je primer francoske desantne večnamenske ladje, kije bila zgrajena za Rusijo, končala pa je v Egiptu) in tehnologij, ki bi se lahko uporabile za vojaške in civilne namene (angl. dual purpose technology). Te sankcije so v kombinaciji s 50% znižanjem cen nafte (na svetovnem trgu) prispevale k temu, da se je vrednost uvoza hrane v Rusijo zmanjšala za 50% (2012. leta je znašala 30 milijard \$, 2015. leta pa le 15 milijard \$). Četudi se je vrednost domačega bruto-proizvoda – zaradi recesije – v 2015. letu zmanjšala za 3-3,5%, ta upad ni vplival na rusko logistično pomoč Siriji niti na bojna delovanja ruskih sil.

Vse dokler se bo tako kot doslej promet po pomorskih vitalnih komunikacijah nemoteno odvijal in bo Rusija skupaj z Iranom pripravljena podpirati svojega zaveznika, obstoj sirijskega režima – na 1/3 ozemlja, ki ga trenutno nadzoruje - ne bo resneje ogrožen. Četudi so zračne komunikacije (slika 9) uspešno delovale (v prvi vrsti zato, ker ni bilo sil nasprotnikove zračne obrambe, ki bi lahko ogrozile transportna letala), je popolnoma jasno, da rusko strateško transportno letalstvo samo ne bi moglo prevzeti celotno oskrbo vseh režimskih in ruskih sil v Siriji. Živahen promet v lukah Latakija oz. Tartus - v katerih je doslej tedensko iztovarjalo svoje tovore 10 oz. 6 ladij s posamično nosilnostjo okoli 10.000 ton⁵⁷ - dokazuje namreč, da bi brez tega nepretrganega prometa velikih razsežnosti, bil onemogočen tako obstoj sirijskega režima kot vodenje njegovih vojaških operacij⁵⁸. To je tudi razlog, da sta po letošnjem marčnem umiku ruskih udarnih sil iz Sirije, oporišče v Tartusu in baza Khmeimimi ostali še naprej v polni bojni pripravljenosti⁵⁹. V primeru zaostrovanja razmer bi se na njih vnovič lahko prebazirale ruske sile, ki bi aktivno podprle Asadov režim. Vsekakor je več kot 95% potreb režimske vojske in ruske ekspedicijske skupine bilo doslej krito s pomorskim transportom in zato bosta pomorsko oporišče in letalska baza še naprej dežurali za primer, če se bodo ruske udarne sile morale vrniti v Sirijo.

Slika 11: Ladja za prevoz kontejnerjev

⁵⁶ Daniel Gros, Federica Mustilli: The Economic Impact of Sanctions against Russia – Centre for European Policy Studies – Brussels – 23.10.2015 (https://www.ceps.eu/system/files/DGandFM_RussianSanctions.pdf);

⁵⁷ Upoštevano je, da se pri vojaških tovorih (oklepniki, vozila, letala, strelivo, ipd) za prevoz tovora z maso 1 tone porabi več prostora, zato imajo tovarne ladje 10.000 BRT.

⁵⁸ Sirijski podatki kažejo, da je letni promet luke Tartus 6,3 milijone ton (<http://www.syria-report.com/news/transport/tartous-port-traffic-63-million-tons>);

⁵⁹ <http://www.politonline.ru/interpretation/22885507.html>;

Ker sta obe sirijski luki (Tartus in Latakija) oddaljeni od Sevastopola samo 1429 navtičnih milj (navtična milja = 1850 m) in le nekaj več od Novorosijska (slika 12), so lahko tovarne ladje (s hitrostjo 10 vozlov) preplule to razdaljo v samo 6 dnevih; ob enakem trajanju povratne plovbe in 3 dnevih za natovarjanje ter 6 dnevih za izkrcanje tovora, bi vsaka tovarna ladja navedene nosilnosti lahko v 21 dnevih prepeljala 100.000 ton tovora. Če se upošteva, da bi v obeh lukah tako kot doslej bilo tedensko izkrcano 160.000 ton različnih tovorov, bi za nepretrgano celoletno delovanje pomorskega mostu bilo potrebno samo okoli 50 tovrstnih ladij, letni promet obeh luk bi pa pri tem znašal okoli 8 milijonov ton. Če bi se za prevoz angažiralo hitrejša ladja (kot so npr. ladje za prevoz kontejnerjev in Ro-Ro ladje) bi se potrebno število ladij bistveno zmanjšalo. Ruski viri navajajo, da je bilo doslej za vojaške potrebe (za pomorski oskrbovalni most oz. t.i. Sirijski ekspres) angažirano 4 - 6 ruskih desantnih ladij (iz Severne, Baltiške in Črnomorske flote – slika 12), ki so jih uporabljali za prevoz tehnike⁶⁰ in še dodatnih 10 večjih ladij za prevoz kontejnerjev (slika 11)⁶¹. Poleg ruskih ladij so v sirijskih lukah pristajale tudi ladje drugih zastav, saj se je ladjarjem nudila priložnost za velike zasluge (za prevoz tone tovora na ladji za prevoz kontejnerjev je režim npr. plačeval 80 \$)⁶². Letos 21. marca se je npr. v luki Tartus nahajalo 9 tovornih ladij, od katerih niti ena ni bila ruska⁶³.

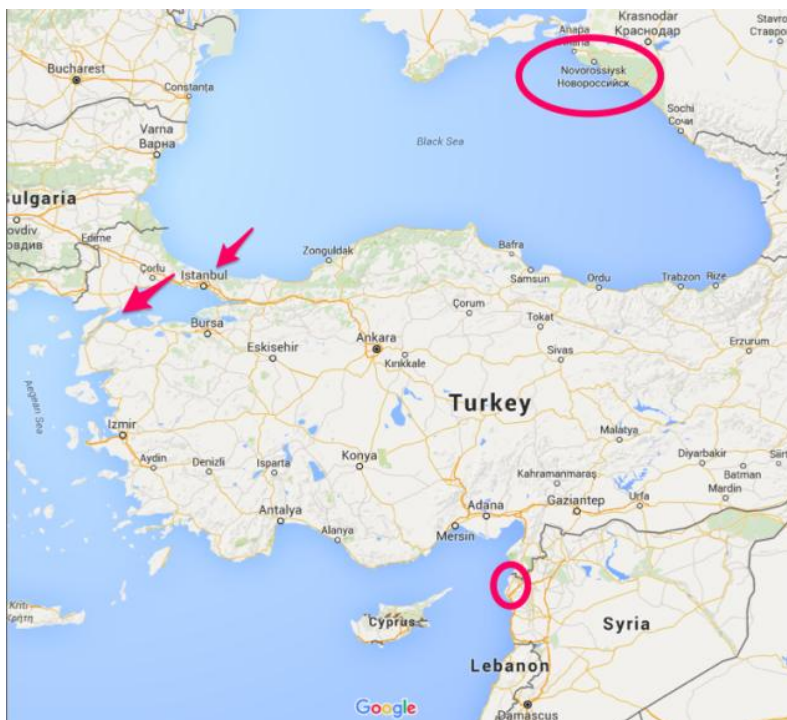
Slika 11: Plovna pot iz Novorosijska in Sevastopola do Latakije in Tartusa je vodila skozi Bospor, Dardanele in Marmorno morje (njena dolžina je na tem delu okoli 200 navtičnih milj, pri tem je dolžina najožjega dela v Bosporu in Dardanelah dolga okoli 50 navtičnih milj); Bospor in Dardanele so pod nadzorom Turčije

⁶⁰ Samo v prvem kvartalu 2014. leta so desantne ladje opravile 16 plovb iz Črnega, Baltiškega in Severnega morja do Sirije, kar pomeni v povprečju 4 plovbe mesečno. Niso prevažale mornariške pehote ampak tovore za rusko pomorsko in zračno oporišče. (<http://www.blackseanews.net/read/79297>;

⁶¹ <http://www.newsru.com/world/24nov2015/yamal.html>;

⁶² <http://www.reuters.com/article/us-syria-russia-shipping-exclusive-idUSKCN0SF2PY20151021>;

⁶³ <https://www.marinetraffic.com/ee/ais/index/ships/all>;

Turški opazovalci, ki so lahko v črnomoških ožinah z razdalje nekaj sto metrov (na najožjem mestu so široke 600 m) spremljali ruske ladje med plovbo za Sirijo in med povratkom iz Sirije, so v teh letih registrirali 300 prehodov ladij v obeh smereh⁶⁴; frekvenca prehodov se je iz leta v leto povečevala. Leta 2013 jih je bilo 30, 2014 – 45, leto za tem 60, potem pa jih je bilo vse več. 70% od vseh prehodov so tvorili prehodi desantnih ladij dveh tipov. Desantne ladje – ki imajo podobne zmogljivosti kot trajekti - so se namreč pokazale kot najbolj primerne za prevoz težke vojaške tehnike (slika 12). Večje desantne ladje (projekt Aligator) so lahko prevažale 20 tankov ali 45 bojnih vozil pehote ter 1000 ton različnih tovorov, manjše (projekt Ropucha) pa 10 tankov ali 20 bojnih vozil pehote ter 480 ton tovorov. Največ prehodov med desantnimi ladjami so opravile desantne ladje Črnomoške flote (50%), sledile so jim desantne ladje Baltiške flote (30%), ostale prehode so pa opravile ladje Severne flote.

Slika 12: Velika desantna ladja Črnomoške flote »Novočerkask«⁶⁵ med počasno plovbo skozi črnomoške ožine, kar se vidi po zelo majhnem premčnem valu; po vodeni črti se tudi vidi, da je v polnosti obremenjena s tovorom. Vse ladje imajo v ožinah številne omejitve pri plovbi, ker je promet v ožinah zelo gost in ne smejo ustvarjati visokih valov ne smejo imeti večjo hitrost od 10 vozlov; spodriv teh ladij je 4080 ton, hitrost 18 vozlov in daljina plovbe 6000 navtičnih milj (s hitrostjo 12 vozlov);

⁶⁴ <https://www.informnapalm.org/12596-voyna-v-syryi-vm-rf-asadu/>;

⁶⁵ <http://bastion-karpenko.ru/775-bdk/>;

Pomorske komunikacije so v potekajoči vojni bil in ostale condicio sine qua non za preživetje sirijskega režima. Zato je za pričakovati, da se bo Rusija tudi v primeru popolnega umika svojega kontingenta letalskih sil iz Sirije – če bo želela ohraniti sirijski režim na oblasti - morala – skupaj z Iranom - še naprej ukvarjati z logistično podporo sirijskega režima; to v praksi pomeni rusko nadaljevanje ladijskih prevozov. Če bodo režimske sile uspele zavarovati luke in letališča ter kopenske komunikacije (od njih do svojih kopenskih enot, ki bodo še naprej delovale na glavnih smereh proti severu tako kot so delovale doslej), bi se situacija v Siriji lahko postopno bistveno spremenila v korist režima. Lahko bi se pa spremenila tudi v obratni smeri, če bi Turčija napovedala vojno sirijskemu režimu (če bi zasedla del Sirije severno od reke Evfrat, da bi tam formirala varno cono za sirijske begunce) ali pa če bi razglasila, da je vojaško ogrožena; v tem primeru bi – v skladu z določili Konvencije iz Montreuxa (1936)⁶⁶ - lahko črnomske ožine popolnoma zaprla za ves promet ali pa bi promet omejila in ga tako – zaradi turške pravice na kontrolo ladijskih prevozov v rajonu Dardanele – Marmorno morje – Bospor - močno upočasnila.

V tem primeru, bi Rusija lahko oskrbovala sirijski režim le s plovbo ladij iz Baltiškega in Severnega morja, kar bi – zaradi velikih razdalj in visokih izdatkov za prevoz - preseglo zmogljivosti sedanje ruske trgovske flote. Sedanja ruska flota namreč nima zmogljivosti kakršne je imela med hladno vojno v času kubanske krize, ko je na Kubo tajno prepeljala balistične rakete z jedrskimi konicami in ko je pozneje več let uspešno podpirala kubanske sile v Angoli in Mozambiku. Razdalja od njenih baltiških luk do Latakije namreč znaša več kot 5000 navtičnih milj, kar pomeni, da bi ladja z nosilnostjo 10.000 ton s hitrostjo 10 vozlov (vozel = morska milja na uro) za en delavni cikel rabila 50 dni in bi letno lahko prepeljala samo 70.000 ton; za pomorski most bi v tem primeru bilo celo leto potrebna flota od vsaj 115 tovornih ladij (z nosilnostjo 10.000 ton). Vsekakor bi to naglo spremenilo obstoječe ravnotežje sil tako v Siriji kot na Srednjem vzhodu, kajti zmogljivosti alternativnega kopenskega transporta iz Rusije prek Irana in Iraka do Sirije so zelo majhne in vse dokler obstaja ISIL (ki se nahaja na vmesnem prostoru med Irakom in sirijskim režimom) celo nemogoče. V vojni izčrpavanja v katero se je po petih letih spremenila vstaja v Siriji, bo vse bolj pomemben logistični faktor; njegova značilnost je, da je – zaradi njega - izolirani sirijski režim povsem odvisen od nepretrganega delovanja pomorskih komunikacij, medtem ko so vstajniki in vojska ISIL prav nasprotno - povsem odvisni od kopenskih komunikacij prek katerih jih oskrbujejo zunanji akterji. Če se v tem primeru konfrontacije asimetričnih logistik ne bo za zeleno mizo našlo rešitev regionalnega problema v obliki Daytonskega ali kakšnega drugega podobnega sporazuma, se bo sedanja lokalna vojna po vsej verjetnosti še bolj »razlila« v širše okolje in z novimi valovi beguncev in džihadistov v sosednje države in celine sprožila plaz z veliko hujšimi posledicami od tistih dobro znanih, ki so po drugi svetovni vojni nastale po izgonu Palestincev z njihovih ozemelj.

⁶⁶ Podrobnosti konvencije iz Montreuxa (1936) – s katero so v miru in vojni regulirane pravice Turčije in drugih držav pri plovbi skozi ožine - so prikazani v viru http://sam.baskent.edu.tr/belge/Montreux_ENG.pdf; kako gost je promet skozi črnomske ožine kaže podatek, da je 2005. leta v obe smeri skozi ožine plulo 55000 ladij, med njimi je bilo 6000 tankerjev (<http://www.worldatlas.com/aatlas/infopage/seaofmarmara.htm>);